

the WEB WE WANT

Молодь онлайн – вправи від
молоді для молоді

Інтернет, який ми хочемо

Co-funded by the
European Union

#ЦЕНТР
КРАЩОГО
ІНТЕРНЕТУ

Особлива подяка:

- учасникам мереж **Insafe** та **INHOPE** за їхній внесок та роботу, яку вони проводять, спрямовуючи дітей та молодь ставати відповідальними користувачами Інтернет-технологій;
- **Європейській комісії** за внесок у розвиток мереж **Insafe** і **INHOPE**, та ініціативи щодо удосконалення Інтернету та перспективний підхід до перетворення його у найкраще місце для дітей;
- компаніям **Google** та **Liberty Global** за підтримку у створенні цього посібника;
- усім молодим людям, які зробили свій внесок та провели пілотне тестування кожного заходу у цьому посібнику, а також **Міністерствам освіти**, які співпрацюють з **European Schoolnet**, та **команді European Schoolnet** за їхню співпрацю і відданість ідеї трансформації навчання через інтеграцію онлайн-технологій у навчання та викладання.

#ЦЕНТР
КРАЩОГО
ІНТЕРНЕТУ

Переклад посібника українською мовою здійснено Координатором проектів ОБСЄ в Україні у межах проекту «Удосконалення юридичної освіти і освіти з прав людини», що впроваджується спільно з Міністерством освіти і науки України.

Погляди, висловлені в цій публікації, належать виключно авторам і не обов'язково збігаються з офіційною позицією Координатора проектів ОБСЄ в Україні.

Усі права захищені. Зміст цієї публікації можна безкоштовно копіювати та використовувати для освітніх та інших некомерційних цілей за умови посилання на джерело інформації.

Передмова

Інтернет - це чудове місце! Ми можемо зустріти наших друзів, поділитися нашою улюбленою музикою та зображеннями, а також навіть змінити світ, якщо, як Малала та Марта, маємо чудові ідеї та хороші навички письма, і насмілимося взяти на себе ініціативу (див. стор. 15).

На всіх сторінках цього посібника ви можете перевірити свої навички, дізнатися більше про свої права в онлайн-світі, створити поради та інструменти і поділитися ними з молодими людьми з усього світу. Ви також дізнаєтеся, що думають інші ваші однолітки про певну діяльність в Інтернеті та про те, що саме вони хочуть від Інтернету отримати. Ось чому цей посібник називається **Інтернет, який ми хочемо!**

Що ви думаєте про Інтернет? Для чого він потрібен? Поділіться своїми думками на веб-сайті www.webwewant.eu

ЙОРИК, 22-річний голландський студент
"Інтернет - це основне джерело контактів з людьми, особливо для бізнесу, а також для налагодження партнерських відносин та обміну ідеями зі школами інших країн."

ШАРЛОТТА, 17-річна французька студентка
"Тільки одне питання: чи можемо ми сьогодні жити без Інтернету? Думаю, що не можемо, насправді. Він нам потрібен навіть для того, щоб дізнатися, яка на вулиці погода. Він став частиною нашого життя; постійно створюються засоби, якими можна керувати за допомогою вашого телефону! Інтернет має хороші та погані сторони, але ви можете знайти тут все, що хочете, коли завгодно, і це неймовірно..."

ТЕРЕЗА, 20-річна чеська студентка медичного навчального закладу
"Безпечне, натхненне та необмежене місце, де кожен може пояснити свою точку зору чи думку, не побоюючись зловживань та надмірно критичних зауважень від інших (залежно від законодавства вашої країни)."

ФЛОРИАН, 20-річний голландський студент
"Інтернет - класна штука, але він призначений для вільного вираження поглядів, тому, якщо певний контент вже є в Інтернеті, ви повинні мати змогу вільно його завантажити."

ІЗАБЕЛЬ, 12-річна голландська школярка
"...шукати інформацію, грати в ігри та користуватися електронною поштою."

ЛІВІ, 22-річна студентка зі Сполученого Королівства
"Інтернет - прекрасний інструмент для спілкування. Я роблю все в Інтернеті. Навчаюсь, як це робити, переглядаючи відео на YouTube. Читаю найновіші матеріали для навчання в університеті..."

ЛЮБОШ, 14-річний словацький учень
"Інтернет - ми хочемо відкритий та безпечний простір для всіх."

ДЖОШ, 18-річний студент професійно-технічного училища з Великобританії

"Інтернет - це спосіб спілкування з друзями та керування моїм суспільним життям, особливо за допомогою Facebook. До того ж, це спосіб швидко отримати необхідну інформацію."

ІОАННА, 17-річна грецька школярка
"Інтернет має бути чимось на зразок пазлу. Люди з усього світу діляться своїми знаннями у мережі, і, таким чином, разом "будують" світ, повний інформації, яка постійно оновлюється та доповнюється, доки вона є актуальною."

Зміст

Передмова	3
Ваші права та обов'язки в Інтернеті	
1.1. Визначте свої права та обов'язки	6
1.2. Положення та умови - найбільший виклик	8
1.3. Коли ваші права не дотримуються...	10
“Інформація - це не знання”, Альберт Ейнштейн	
2.1. Час для критичного мислення	12
2.2. Інструментарій справжнього онлайн-журналіста	15
2.3. Подумайте, перш ніж публікувати	17
Користуємося Інтернетом	
3.1. Дія, реакція, взаємодія	19
3.2. Бути собою в Інтернеті	23
3.3. Користуйтеся проактивно і... відповідально	26
Створіть свою ідентичність	
4.1. Презентуйте себе світові	29
4.2. Я, я і ще раз я	31
4.3. Правда і нічого крім правди?	33
Конфіденційність - ваш найдорожчий здобуток	
5.1. Інкогніто у світі Інтернету	35
5.2. Право бути забутим - видалення цифрового сліду	37
5.3. Покажіть себе, але не занадто!	40
5.4. Моя і твоя конфіденційність	42
Митець у тобі	
6.1. Що таке авторське право?	43
6.2. Чи ви пірат?	45
Чому ви навчилися:ваші слабкі та сильні сторони в Інтернеті?	47
Insafe у вашій країні	50

Для отримання додаткової інформації, завітайте на: www.webwewant.eu

1.1. Визначте свої права та обов'язки

Права

Право захищає осіб чи групи осіб від несправедливості; воно дозволяє окремим особам розвинути власний потенціал добropорядного та активного члена суспільства; кожна особа або група осіб несе відповідальність перед іншими; так проявляється повага до себе та інших людей. Право створює моральні та правові зобов'язання, які повинні виконувати окремі люди та цілі народи.¹

Свобода вираження поглядів

Освіта

Право на відповідь

Доступ до інформації

Приватність

Повага

Власність / Авторство

Участь

Особиста безпека

Достовірна інформація

Безпечне середовище

➔ Визначте, які з наведених вище понять, на вашу думку, стосуються ваших прав, а які - обов'язків в Інтернеті. Чи можуть вони належати і до прав, і до обов'язків одночасно? Ви також можете додати інші поняття, які, на вашу думку, пов'язані з правами та обов'язками в Інтернеті.

Дізнайтеся про всі свої права з Конвенції ООН про права дитини тут: <http://www.un.org/cyberschoolbus/humanrights/resources/plain.asp>

ПРАВА В ІНТЕРНЕТІ

Свобода вираження поглядів

ОБОВ'ЯЗКИ В ІНТЕРНЕТІ

Повага до інших

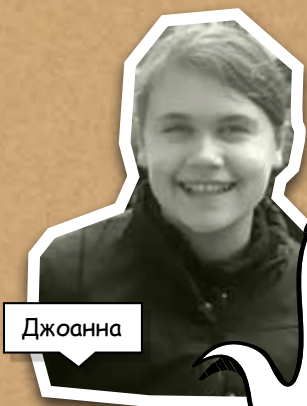

---

¹ Australian Broadcasting Corporation (2000) [Австралійська радіомовна корпорація], "Human Rights: What and When" ["Права людини: що і коли?"] (онлайн), <http://www.abc.net.au/civics/rights/what.htm>, звернення до ресурсу: 01.04.2013.

Джоанна

Мені 18.
Чи відрізняються
мої права та
обов'язки
від твоїх?

Джош

Мені 14.
Які права та
обов'язки я маю
в Інтернеті?

➔ Чи існують, на вашу думку, якісь права, які відрізнятимуться для Джоанни та Джоша? Чи існують якісь відмінності у їхніх обов'язках?

14 років

---

18 років

➔ Деякі права та обов'язки пов'язані одне з одним; інші, схоже, одне одному суперечать. Визначте деякі з цих зв'язків/протиріч у ваших правах та обов'язках в Інтернеті, та поясніть їх.

ПРАВА		ОБОВ'ЯЗКИ
_____	=	_____
_____		_____
_____	≠	_____
_____		_____
_____		_____

ЧИ
ЗНАЛИ
ВИ ?

Клемент

Для того, щоб звичайна людина повністю прочитала документ про політику конфіденційності на кожному веб-сайті, який вона відвідує, потрібно витратити 76 восьмигодинних робочих днів протягом року. Недарма люди просто прокручують сторінку вниз і натискають кнопку "Я згоден з усіма положеннями та умовами"..³

Тепер, коли ви почали "ламати коди" юридичного жаргону, чому б не розглянути кілька "перекладів" для майбутнього використання? Роздрукуйте положення та умови використання веб-сайту, який ви регулярно відвідуєте, та підсумуйте ключові пункти.

ЧИ
ЗНАЛИ
ВИ ?

Для того, щоб допомогти вам зрозуміти складні формулювання у положеннях та умовах, були розроблені спеціальні інструменти. Ознайомтеся, наприклад, з EULAlyzer.

"Зображення скаже більше, ніж 1000 слів"

➔ Саме тому, у сучасному спілкуванні, ми часто використовуємо піктограми.

Поясніть значення піктограм:

➔ А тепер давайте розробимо деякі піктограми, що символізували б ключові поняття, які ви могли б зустріти у положеннях та умовах.

Конфіденційність .....

.....

.....

.....

.....

³ The Atlantic (2012), "Reading the Privacy Policies You Encounter in a Year Would Take 76 Working Days" ["Перегляд політик конфіденційності, які ви зустрічаєте протягом року, потребуватиме 76 робочих днів"] (онлайн), <http://www.theatlantic.com/technology/archive/2012/03/reading-the-privacy-policies-you-encounter-in-a-year-would-take-76-work-days/253851/>, звернення до ресурсу: 20.08.2012.

1.3. Коли ваші права не дотримуються...

Порушення

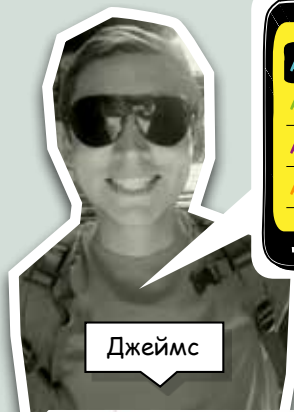
Дії, які не допускаються законами чи правилами. Порушення не стає злочином автоматично.⁴

У юриспруденції часто використовується термін **порушення**,⁵ наприклад **порушення авторських прав**.

Ваші права в Інтернеті можуть порушуватися багатьма різними способами. Хоча іноді це пов'язано з правилами поведінки та безпеки в Інтернеті, в іншому випадку це може бути порушенням закону і призвести до юридичної відповідальності.

Визначте деякі способи порушення ваших прав в Інтернеті.

- 1 У вашому профілі у соціальній мережі залишено неприйнятний коментар - він містить ненормативну лексику
- 2
- 3
- 4
- 5

Джеймс

"Одного разу я купив додаток в Інтернеті, після чого гроші продовжили зникати з мого облікового запису. Моя мама була у шоці, але їй вдалося повернути всі мої гроші."

Які з його прав, на вашу думку, були порушені в цьому випадку? Як, на вашу думку, його мати змогла вирішити проблему? Чи повідомили б ви про таку ситуацію, і куди?

Куди ми можемо повідомити про порушення наших прав?

Яким буде найкраще рішення для кожного з перелічених вище порушень? Обговоріть всі можливі рішення та запишіть, яке, на ваш погляд, є найкращим?

- 1 Поговоріть з особою, яка зробила цю публікацію, заблокуйте користувача, якщо це необхідно.
- 2
- 3
- 4
- 5

⁴ Merriam-Webster (2012), 'Violation' ["Порушення"] (онлайн), <http://www.learnersdictionary.com/search/violation>, звернення до ресурсу: 18.01.2013.

⁵ Там само, "Порушення" (онлайн), <http://www.learnersdictionary.com/search/infringement>, звернення до ресурсу: 18.01.2013.

➔ На вашу думку, чи вважаються дії, перелічені нижче, порушенням у вашій країні?
Якими можуть бути наслідки кожного порушення?

Навмисне неправильне позначення людей на фото

ТАК НІ

Завантаження власного фото з концерту, коли у квитку зазначена заборона на відеозйомку

ТАК НІ

Завантаження захищеного авторським правом культурного символу (загальновідомого логотипу, емблеми, обличчя, тощо, які всі впізнають), з відшкодуванням власникові або без нього

ТАК НІ

Певну особу було заарештовано за телефонне хакерство, але не засуджено. Тим не менше, ви пишете в своєму профілі "Ця людина - телефонний хакер !!!!!"

ТАК НІ

Створення у Facebook облікового запису не під своїм справжнім ім'ям

ТАК НІ

У вашому місті відбуваються масові заворушення. Ви не берете у них участі, але публікуєте у своєму профілі: "Приголомшливо! Заворушення у моєму місті! Мені це подобається!"

ТАК НІ

Вчитель публікує фото свого класу у соціальній мережі без згоди всіх батьків

ТАК НІ

15-річна дівчина фотографує себе оголеною і надсилає фото своєму хлопцеві

ТАК НІ

2.1. Час для критичного мислення

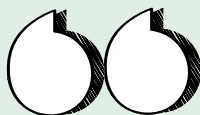
Інформація

Дані, (1) точність і актуальність яких підтверджені (2), які є специфічними і організованими для визначених цілей, (3) представлені в контексті, що надає їм значення і актуальності, і (4) можуть сприяти збільшенню розуміння та зменшенню невизначеності.⁶

**Інформація:
не подобається -
не бери!**

Яку інформацію ми
отримуємо з Інтернету?
Яку інформацію ми
залишаємо в Інтернеті?

Інтернет - вулиця з двостороннім рухом. Потрібно проводити заняття, на яких учні/учениці навчаються використовувати та зберігати все, що є в Інтернеті

Я користуюсь Інтернетом, коли виконую домашні завдання. Тут так багато різноманітної інформації, іноді навіть забагато. Одного разу я скористалася одним веб-сайтом, а потім зрозуміла, що інформація на ньому не була правдивою - це був даремно витрачений час.

Шарлотта

Джош

Я граю у групі, і ми використовуємо мережу, щоб ділитися інформацією про наші концерти, а також завантажуюмо відео з новими матеріалами, які ми записали. Я не впевнений, що це дивляться багато людей, але деякі дивляться. Отже, це дуже зручний спосіб завоювати увагу багатьох людей.

Це настільки корисно для покупки речей! Я міряю одяг в магазинах, а потім в Інтернеті купую його дешевше!

Ви повинні залишати так багато інформації в Інтернеті, коли хочете що-небудь зробити. Я завжди трохи стурбована, коли доводиться вказувати мою електронну адресу та номер телефону. Це зручно, але я створила додаткові скриньки електронної пошти просто на випадок, якщо отримаю багато спаму та небажаної пошти.

Ліві

⁶ BusinessDictionary (2012), "Information" ["Інформація"] (online), <http://www.businessdictionary.com/definition/information.html>, звернення до ресурсу: 20.08.2012

Яку інформацію **ти отримуєш**
з Інтернету?

Яку інформацію **ти залишаєш**
в Інтернеті?

ПРАВДА чи НЕПРАВДА? Ми всі сподіваємося, що не станемо жертвами обману. Але насправді, шахраї стають розумнішими, а ми не обов'язково стаємо мудрішими. Скільки разів ми бачимо спливаюче вікно, де нам розповідають, що ми виграли приз або що нас спеціально для чогось обрано?

Виявити шахрайство не завжди легко.

Наскільки добре це вдається вам?

Подивіться на зображення сторінок веб-сайтів нижче - чи можете ви визначити, які з них є фейковими (фальшивими)?

Ви можете спробувати більше варіантів, відвідавши:

<https://www.phish-no-phish.com/staying-safe-online/quiz/>

і пройти тест, щоб побачити, як швидко ви можете визначити фальшивий веб-сайт⁷.

⁷ Symantec (2012), 'Staying Safe Online' ["Безпека онлайн"] (онлайн), <https://www.phish-no-phish.com/staying-safe-online/quiz/>, звернення до ресурсу: 10.09.2012.

Як ми дізнаємося, що інформація, яку ми знаходимо в Інтернеті, є надійною та вартою довіри?

ЧИ
ЗНАЛИ
ВИ?

У Сполученому Королівстві 33% людей віком 12-15 років вважають, що якщо вони шукають щось онлайн, всі результати пошуку повинні містити правдиву інформацію.⁸

Чи можете ви перерахувати 5 правил ефективного пошуку інформації в Інтернеті?

1

2

3

4

5

Безпечний веб-серфінг

Ненадійна інформація - це не єдиний ризик, з яким ми стикаємося в Інтернеті. Чи можете ви, у наведених нижче полях, перерахувати деякі інші ризики, про які вам варто знати? Перше поле вже заповнене для вас.

Віруси

Перегляньте ризики, які ви вказали, і оцініть їх балами від 1 до 6. 1 бал - це ризик, який вас турбує найбільше. Запитайте у людей навколо вас, чи погоджуються вони з вашим вибором ризиків та тим, як ви їх оцінили.

⁸ Ofcom (2012), 'Children and Parents : Media Use and Attitudes Report' ["Батьки і діти: Звіт про використання медіа та ставлення до них"] (онлайн), <http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/research/media-literacy/oct2012/main.pdf>, p.104. Звернення до ресурсу: 10.09.2012.

2.2. Інструментарій справжнього онлайн-журналіста

Журналістика

Професія чи діяльність, пов'язана зі створенням репортажів, фотографуванням або редагуванням новин для одного із засобів масової інформації.⁹

Блоги стали для громадян популярним способом повідомляти про події в режимі реального часу, і можуть дати навіть дітям та молодим людям засіб впливу на громадську думку. Розгляньте два приклади, що подані нижче.

1

“У вівторок, у Пакистанській долині Сват бойовик Талібану вистрілив і поранив Малалу Юсафзай, 14-річну дівчину яка виступала за право людини на освіту, назвавши її дії “непристойними...”

*The Washington Post, 10/09/2012*¹⁰

Ознайомтеся з історією Малали Юсафзай в Інтернеті.
Опишіть, що зробила Малала, та якими були результати її дій?

Що зробила Малала?

Результати її дій:

Ось ще один приклад, на цей раз з 9-річною блогеркою.

2

“Цього року Марта Пейн, дев'ятирічна школярка з Лохгілпхеда у Шотландії, стала відомою на весь світ, коли її блог про шкільне харчування був “заборонений” радою її міста..”

*Сара Рейні, The Telegraph, 2.12.2012*¹¹

Що і як зробила Марта? Які це мало результати?

Що зробила Марта?

Результати її дій:

Які найнадійніші джерела інформації про історії Малали та Марти ви знайшли, і що змусило вас вважати ці джерела надійними?

⁹ *The Free Dictionary* (2012), 'Journalism' ["Журналістика"] (онлайн), <http://www.thefreedictionary.com/journalism>, звернення до ресурсу: 21.12.2012

¹⁰ *Khazan, O.* (2012), 'Interview with 14-year-old Malala Yousafzai who was shot by Taliban' ["Інтерв'ю з 14-річною Малалою Юсафзай, важко поранену талібами"] (онлайн), <http://www.washingtonpost.com/blogs>, звернення до ресурсу: 10.09.2012.

¹¹ *Payne, M.* (2012), 'Martha Payne: diary of a girl who fed the starving' ["Марта Пайн: щоденник дівчини, яка годувала голодуючих"] (онлайн), <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews>, звернення до ресурсу: 10.09.2012.

Зазначте у вікні нижче 5 “інструментів”, які, на вашу думку, використовували Малала та Марта, щоб зробити свої блоги гідними довіри та впливовими джерелами інформації.

Чи погоджуєтеся ви з вибором першого інструменту, який вам запропонований?

- 1 Вони говорять про особистий досвід об'єктивно, але без наміру створити сенсацію
- 2
- 3
- 4
- 5

➔ Тепер поміркуйте про те, що може зробити онлайн-журналіст такого, чого не зможе зробити журналіст традиційного ЗМІ?

Тепер навпаки – чи існує щось таке, що може зробити офлайн-журналіст, що неможливо зробити онлайн? (наприклад, авторські права, контроль якості, розповсюдження інформації...)

Онлайн-журналіст
може

Офлайн-журналіст
може

Малала і Марта намагалися вирішити проблеми, які непокоїли їх особисто. Тепер спробуйте написати мінімум 10 рядків тексту для короткого інформативного блогу про ризик, який ви оцінили як найвищий для безпечного серфінгу в Інтернеті на сторінці 14. Чому всі ми повинні бути стурбовані саме цим конкретним проявом ризиків в Інтернеті, і як ми можемо вирішити цю проблему?

Спочатку перевірте факти, які ви виклали у тексті... Потім запитайте у своїх друзів, чи вважають вони ваш виклад зрозумілим, а інформацію – надійною. Розмістіть свій блог на сайті www.webwewant.eu. Ви також зможете оцінити інші блоги, що розміщені на сайті.

2.3.

Подумайте, перш ніж публікувати

Свобода вираження поглядів

Право вільного вираження своїх ідей та думок через мову, письмо та інші форми комунікації, але без навмисного заподіяння шкоди іншим особам та/або їхній репутації через помилкові або неправдиві висловлювання.¹²

➔ Ви публікуєте фотографії з вечірки, яка відбулася минулими вихідними, у соціальній мережі. Які фото ви завантажите, а кого з ваших друзів відмітите на них?

► **Загальна інформація:** Емі – одна з ваших найкращих подруг. Вона не використовує Інтернет так часто, як ви. Емі відвідує драматичний гурток і збирається пройти кастинг для участі у телешоу.

► **Обліковий запис у Twitter:**

@amy_singsdances

► **Прагнення:** використати свої таланти у музичному чи телевізійному шоу.

► **Риси характеру:** весела, турботлива, чуйна, переважно слухає вас, коли вам потрібно поспілкуватися.

► **Захоплення:** співати, танцювати, ласувати куркою «пірі-пірі» та спілкуватися з друзями.

► **Загальна інформація:** Ейден – твій найкращий друг. Ви знаєте одного з самого дитинства! Ейден любить музику і проводить багато часу, створюючи нові треки та отримуючи відгуки від людей через soundcloud.

► **Обліковий запис у Twitter:**

@musicandaidan

► **Прагнення:** бути вчителем музики.

► **Риси характеру:** Ейден вважає, що без ненормативної лексики досить важко висловити свою думку! Він легко розчарується, але завжди заспокоюється, коли працює над своєю музикою.

► **Захоплення:** створювати музику, слухати музику, купувати музику, відвідувати нові музичні фестивалі.

► **Загальна інформація:** Сем – це прихований геній; вона «перескочила» один навчальний рік через її неймовірні математичні здібності. У вашій групі друзів Сем має роль «дикої дівчинки». Вона хоче брати участь у всьому, а також любить подискутувати.

► **Обліковий запис у Twitter:**

@sexy_sam_cap

► **Прагнення:** дістатися туди, куди хоче, але, на шляху туди, добре повеселитися.

► **Риси характеру:** Сем робить все швидко і часто не думає про наслідки. Вона, швидше за все, змусить вас сміятися, оскільки має гарне почуття гумору.

► **Захоплення:** захоплюється майже всім!

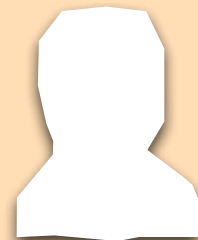
► **Загальна інформація:** Нейт – це цілковитий «книжковий хробак». Його сім'я дуже консервативна і суворо слідкує за навчанням хлопця. Він рідко виходить на вулицю і зосереджений на своїх іспитах. Але коли вдається вийти, Нейт стає «нестримним» (навіть дуже!).

► **Обліковий запис у Twitter:** не користується

► **Прагнення:** бути адвокатом. Нейт любить дорогий одяг і потребує добре оплачуваної роботи, щоб мати змогу його купувати.

► **Риси характеру:** Нейт дуже сором'язливий

► **Захоплення:** дівчата.

Що могло статися цими вихідними?

Які з друзів можуть погано реагувати на фотографії, завантажені без їхнього дозволу?

Чи хтось із цих друзів більш вразливий, ніж інші?

Хто з друзів, на вашу думку, є найбільш стійким до фактів оприлюднення інформації про них в інтернеті?

¹² BusinessDictionary.com (2013), 'Freedom of expression' ["Свобода висловлення поглядів"] (онлайн), <http://www.businessdictionary.com/definition/freedom-of-expression.html>, звернення до ресурсу: 21.12.2012.

Уважно перегляньте профілі учасників. Якщо в інтернеті було помічено фото неприйняттого характеру, хто з цих друзів може отримати від цього негативні наслідки?

► **Загальна інформація:** Сеш є новим членом вашої групи після зміни школи. Вона стикалася з буллінгом в Інтернеті і дуже обережно ставиться до своїх цифрових слідів.

► **Обліковий запис у Twitter:**

Сеш видалила свій запис.

► **Прагнення:** працювати на уряд для протидії булінгу.

► **Риси характеру:** Сеш не сором'язлива, але вважає, що новим людям важко довіряти. Вона залучена до волонтерської діяльності в рамках наставницької системи у місцевій школі.

► **Захоплення:** волонтерство та подорожі.

► **Загальна інформація:** Сабіна любить моду. Вона створила блог про вуличний стиль. Її блог має успіх, і вона заробляє гроші на рекламі матеріалів, розміщених у блозі.

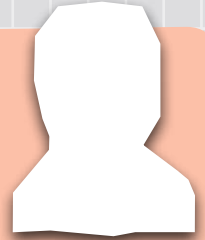
► **Обліковий запис у Twitter:**

@sabelovesstyle

► **Прагнення:** працювати журналістом у сфері моди.

► **Риси характеру:** у Сабіни є величезна мережа друзів – з якими вона познайомилась, головним чином, через блогерство. Вона не часто спілкується з ними офлайн.

► **Захоплення:** знайомство з новими друзями, спілкування з бойфрендом.

► **Загальна інформація:** Макс – «комп'ютерник» групи. Він займається програмуванням багато років.

► **Обліковий запис у Twitter:**

@javaMAXpython

► **Прагнення:** створити новий «бестселлер» у світі ігор.

► **Риси характеру:** чудовий друг. Макс завжди дає важливі поради – офлайн і онлайн. Він часто стикається у соціальних мережах з людьми, які вважають, що над ними знущаються.

► **Захоплення:** більшість часу Макс проводить в Інтернеті, але, у реальному житті, любить футбол, а також є досить непоганим кухарем!

► **Загальна інформація:** Маркус є жартівником групи. Він багато грає у регбі і насолоджується жартами над своїми друзями.

► **Обліковий запис у Twitter:**

@mrmarcuszzz

► **Прагнення:** Маркус не думає про завтрашній день.

► **Риси характеру:** Маркус є «центром веселощів», але іноді заходить у цьому занадто далеко, особливо в Інтернеті. Йому погано вдається дивитися на речі з іншої точки зору.

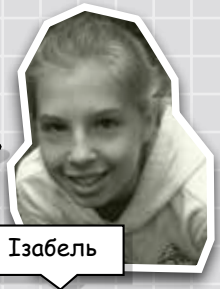
► **Захоплення:** всі види спорту та спілкування з друзями

Шарлотта

Я думаю, що ви - єдина людина, яка повинна вирішувати, чи варто розміщувати фотографії в соціальних мережах чи ні.

Це залежить від фотографії, але я не хочу, щоб якісь незнайомі люди могли позначити мою фотографію.

Ізабель

Свобода вираження поглядів є дуже важливим правом людини. Тепер перегляньте ще раз текст Загальної декларації прав людини: (<http://www.un.org/en/documents/udhr/index.shtml>). Яким правам людини в Інтернеті, на вашу думку, слід приділяти особливу увагу?

Тепер створіть свій особистий профіль, подібний до представлених вище, щоб ваші друзі могли скласти враження про вас на основі вашого цифрового сліду. або Створіть профіль одного з ваших друзів на основі його/її цифрового сліду.

3.1.

Дія, реакція, взаємодія

Хто ж я такий, якщо я не беру участь? Щоб бути, я повинен брати участь.

Мені завжди була неприємна роль спостерігача.

Антуан де Сент-Екзюпері (автор «Маленького принца»)

Участь

Залученість і акт спільного користування у діяльності групи.¹³

➔ Яким чином ВИ берете участь у «діяльності групи»?

Чи однаково люди спілкуються через всі ці медіа-канали?

Кожного дня я використовую SMS, щоб надсилати короткі повідомлення людям зі списку контактів. Таке маленьке повідомлення може підняти людині настрій, і з іншого боку, може бути корисним, наприклад, для того, щоб поінформувати людей про твоє запізнення

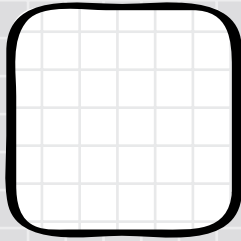
Джоанна

Флоран

Я використовую Twitter, тому що, коли ви робите оновлення статусу на Facebook, ваш «таймлайн» стає переповнений. Twitter менш персоналізований, ніж інструменти обміну миттєвими повідомленнями. Я використовую його для спілкування з людьми, яким не хочу давати свій номер телефону.

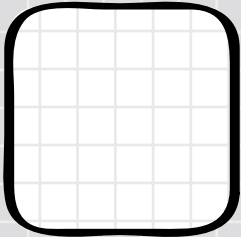
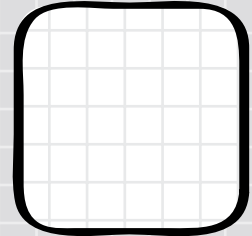
¹³ WordNet Search (2012), 'Participation' ["Участь"] (онлайн) <http://wordnetweb.princeton.edu/perl/webwn?s=participation>, звернення до ресурсу: 10.09.2012.

Розгляньте наведені нижче дії: намалюйте одну або декілька іконок з попередньої сторінки, щоб визначити служби, до яких ви б звернулися у кожній із цих ситуацій.

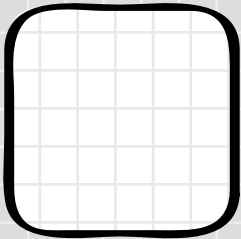
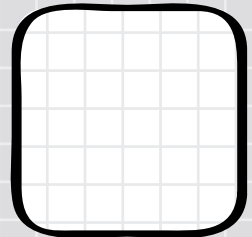
1. Звернутися до компанії, у якій ви хотіли би працювати.

2. Поінформувати друзів, що ви вже повернулися додому.

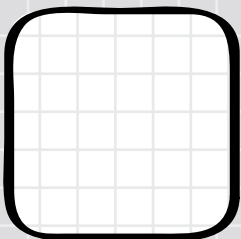
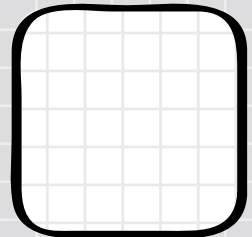
3. Спробувати домовитися з людиною, з якою ви мали суперечку.

4. Поділитися фото з поїздки, яку ви здійснили улітку.

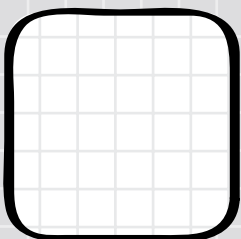
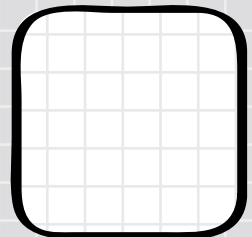
5. Мати приватні розмови з близькими друзями.

6. Підтримувати онлайн-дискусію про предмет вашого захоплення.

7. Поскаржитися на магазин, де ви придбали неякісний товар.

8. Обговорити конфіденційні питання з консультаційною онлайн-службою.

9. Підтримувати зв'язок з родиною, яка живе в іншому місці.

Тепер поверніться до кожної ситуації. Позначте «галочкою» ситуації, у яких найкращим варіантом було б спілкування віч-на-віч.

Чому спілкування віч-на-віч буде найкращою формою взаємодії?

Опишіть у полі нижче 5 випадків, коли взаємодія віч-на-віч та взаємодія в Інтернеті відрізняються одна від одної. Нижче наведено перший приклад.

1 Коли ви спілкуєтеся з багатьма людьми, вони не можуть всі говорити одночасно, якщо взаємодіють віч-на-віч, але всі вони можуть одночасно додавати коментарі, спілкуючись онлайн, наприклад, в блозі чи на форумі.

2

3

4

5

Навіть коли ви обережно вибираєте свій канал зв'язку, ваші повідомлення все ще можуть отримати неправильне тлумачення

Ви повинні бути дуже обережними з публікаціями у Facebook, оскільки люди можуть перевірити ваші твердження; ви, насправді, не можете сказати те, що хочете, і все, що ви говорите, може трактуватися неправильно...

Оскільки ви не можете бачити міміку або мову тіла особи, з якою ви спілкуєтесь в Інтернеті (крім випадків, коли ви використовуєте веб-камеру), було винайдено смайлик. Ми всі знайомі з такими символами, як ("щасливий") ☺ і ("сумний") ☹, але вони використовуються не у всьому світі. Чи можете ви розшифрувати японські смайлики нижче?

(^_^)

(T_T)

(o.o)

(^_-)

m(_ _)m

(*^.*^*)

\(^_^)/

(>_<)>

(^o^)

d(^_^)b

Відвідайте www.webwewant.eu, щоб переглянути більше емотиконів, а наприкінці наступної сторінки ви зможете побачити, що дійсно означають ці японські смайли.

➔ Смайлики та емотикони допомагають зробити ваші онлайн-повідомлення більш зрозумілими. Тепер ретельно подумайте про те, як бути зрозумілими, коли ви офлайн. Які «інструменти» (наприклад, мова тіла, інтонація тощо) можна використовувати для демонстрації таких проявів у реальному житті?

Дружелюбність/ задоволення

Гумор

Дружній жарт

Пригнічення/роздратування

▶ Чи траплялися вам ситуації (онлайн чи офлайн), коли вашу думку зрозуміли неправильно? Опишіть одну з таких ситуацій і те, як вам вдалося її вирішити.

▶ Чи можете ви створити 5 порад, які допоможуть уникнути непорозумінь у онлайн-спілкуванні? Розмістіть ваші поради на сайті www.webwewant.eu

1

2

3

4

5

Відповідь: шасливий, сумний (плате), здивований, підморге, вибагачеться (кланяючись), сором'язливий, ура (руки вгору), стривожений, співає чи сміється голоно, слухає музику (навушники увімкнуті)

3.2. Бути собою в Інтернеті

Цінності

Принципи або стандарти поведінки; судження про те, що є важливим у житті.¹⁴

Яких цінностей ви дотримуетесь, користуючись Інтернетом?
Чи відрізняється ваша поведінка, коли ви онлайн або офлайн?

Ліза

У Facebook я часто говорю речі, які б не дозволила собі сказати комусь у реальному житті - коли ти онлайн набагато легше бути більш безпосереднім. Думаю, це іноді може засмучувати деяких людей.

ЧИ
ЗНАЛИ
ВИ ?

Згідно з останнім опитуванням, проведеним Childnet International, 45% молодих людей стверджують, що в Інтернеті поведуть себе так само, як і офлайн.¹⁵

Манон

Якими є ваші онлайн- та офлайн-цінності? Виберіть зі списку нижче слова, щоб описати вашу **особистість** та ваші цінності. Де ви є більш «справжнім» – онлайн чи офлайн? Запишіть характеристики, які найкраще описують вашу **особистість**, у колах «онлайн» або «офлайн», або у полі на перетині цих кіл, якщо дане слово описує вас як у онлайн, так і у офлайн середовищах. Можете обрати свої слова – характеристики (не зі списку).

Онлайн

Офлайн

Яка ви особистість?

адаптивна, наполеглива, сумлінна, смілива, творча, жорстока, цинічна, пильна, нечесна, легко керована, екстраверт, чесна, імпульсивна, інтроверт, дратівлива, лояльна, похмура, нарцистична, негативна, нервова, нонконформіст, відкрита, оптимістична, параноїдальна, перфекціоніст, песиміст, позитивна, бунтар, ризикова, саркастична, самокерована, чутлива, серйозна, щира, комунікабельна, сором'язлива, толерантна

¹⁴ Oxford Dictionaries (2012), 'Value' ['Цінність'] (онлайн), <http://oxforddictionaries.com/definition/english/value>, звернення до ресурсу: 8.01.2012.

¹⁵ Для отримання додаткової інформації, будь ласка, зверніться до: <http://www.youthigproject.com/2012baku.html>.

Як ви вважаєте, у якому середовищі (в режимі офлайн або онлайн) вам легше “бути самими собою”?

Онлайн Офлайн Обидва варіанти Жоден з варіантів

➔ **Адаптація ваших цінностей до онлайн-середовища може бути складним завданням.** Давайте розглянемо деякі приклади, коли судження та визначені принципи часто не працюють в Інтернеті. Чи можете ви написати визначення для кожного з цих понять? Якщо ви шукатимете інформацію в Інтернеті, не забудьте вказати відповідні посилання.

Тролінг (Trolling):

Булінг (Bullying):

Тізінг (Teasing):

Секстінг (Sexting):

Фрепінг (Frapping):

➔ **Темні сторони Інтернету.** Подивіться на ситуації, описані нижче. Чи можете ви визначити суть проблеми? Опишіть шляхи вирішення проблеми.

Те, що я говорю в Інтернеті, повинно бути приватним. Але не в цій школі. Все, що ви тут пишете онлайн, все, що ви дивитесь, можуть побачити інші.

Проблема:

Вирішення:

Проблема:

Вирішення:

Я відправив це повідомлення тільки для сміху, але пожартувати не вийшло - дівчина пожалілася батькам, вони поскаржилися до школи, і в мене було багато неприємностей. Не можу повірити, що вона не зрозуміла простого жарту...

Проблема:

Вирішення:

Це так несправедливо. Я надіслала йому це фото і вважала його приватним, ніхто інший не мав це побачити. Я довірилася йому, і тепер почуваюся дурепою. Всі кажуть мені, що тепер я нічого не можу виправити, не отримаю фото назад. Усі сміються наді мною. Не знаю, як я могла так помилитися..

Найгірше, що сталося зі мною в Інтернеті!

Я написала на сторінці подруги у Facebook коротке повідомлення. Виникла помилка, і повідомлення було надіслано декілька разів. На наступний день, коли я повернулася до свого профілю, я зрозуміла, що повідомлення все ще продовжує надсилатися! Там була більш ніж сторінка, заповнена тим самим повідомленням, яке повторювалося неймовірно багато разів!

Крок 1: У лівій колонці опишіть найгірше, що з вами траплялося, і чим це закінчилося. Розбийте ситуацію на 5 окремих етапів.

1 Я...

1

2 Потім ...

2

3

4

5

Крок 2: Зміна ходу подій. На якому етапі ви могли б змінити хід подій, щоб досягти позитивного вирішення проблеми? У полях праворуч напишіть, яким чином події могли б розвиватися інакше.

3.3. Користуйтеся проактивно ...і відповідально!

Проактивність

Створення ситуації, або контроль над нею, а не просто реакція на ситуацію після того як вона виникла.¹⁶

Важливо контролювати ситуацію, коли ви онлайн.

Чи контролюєте ви контент, який ви створюєте та споживаєте, а також відносини, у яких ви берете участь? Коли ви користуєтеся Інтернетом, ви можете мати дружні стосунки з людьми, з якими знайомі тільки в Інтернеті.

Подумайте над запропонованими питаннями

Q1 Коли онлайн-знайомий стає другом?

Q2 Чи всі відносини, які існують тільки в інтернеті, є ризикованими?

Q3 Чи може особа віком до 18 років мати право організувати зустрічі з онлайн-другом?

Q4 Якими є переваги можливості обговорювати особисті питання з онлайн-друзями? Чи є якісь недоліки?

Пам'ятайте, що ви ніколи не повинні фізично зустрітися з онлайн-другом, не повідомивши про це дорослих (наприклад, батьків, опікунів ...) заздалегідь!

Будьте проактивними!

Подивіться на таблицю нижче. Позначте дії, які, на ваш погляд, повинні зробити фізичну зустріч з онлайн-другом безпечнішою.

☐	Ви домовляєтесь зустрітися у багатолюдному громадському місці та плануєте залишатись там весь час, тобто не збираєтеся гуляти у парку/ходити один до одного додому.
☐	Ви тривалий час спілкувалися зі своїм онлайн-другом та багато знаєте про нього/неї.
☐	Ви обмінялися номерами телефонів та даними для обміну повідомленнями.
☐	Ви попередили своїх батьків/опікунів про зустріч та отримали від них поради щодо її безпечного проведення.

¹⁶ Oxford Dictionaries (2012), "Proactive" ["Проактивність"] (онлайн), <http://oxforddictionaries.com/definition/english/proactive>, Звернення до ресурсу: 8.01.2012.

☐	Ваш онлайн-друг також спілкується з вашими офлайн-друзями.
☐	Ви зарядили свій мобільний телефон і переконалися, що на рахунку є кошти.
☐	Ви здійснили пошук в Інтернеті, щоб вивчати профілі вашого онлайн-друга; ви знаєте, про що він/вона любить говорити, і людей, з якими він/вона спілкується.
☐	Ви розмовляли зі своїми друзями про зустріч, і всі ви збираєтеся зустрітися з онлайн-другом разом.
☐	Ви спілкувалися зі своїм онлайн-другом за допомогою веб-камери, і відчуваєте, що можете йому/їй довіряти.
☐	Ви знаєте, що не дозволите собі обговорювати будь-які питання, які змусять вас почувати себе незручно зі своїм онлайн-другом.
☐	Ви домовились про те, що батько/мати/опікун/друг зателефонує вам під час зустрічі, щоб переконатися, що все добре і/або допоможе вам піти, якщо ви відчуваєте незручність під час зустрічі.

Іоанна

Найгірший інцидент, що трапився зі мною в Інтернеті?
Спілкування з людиною і врешті усвідомлення, що він не той, за кого себе видавав.

➔ **Тепер подумайте ось про що:** якби в Інтернеті не було інформації про вас, то яке враження ви би справляли на людей?

Контролюйте ваше спілкування в Інтернеті! Є багато інструментів, скористатися якими ви можете, щоб контролювати ваші онлайн-стосунки. Але, як щодо того, щоб контролювати контент, який ви або ваші друзі створюєте в Інтернеті?

Чи можете ви уявити собі ситуацію, за якої те, що ви зробили в Інтернеті, коли були молодшими, може обмежити ваші можливості у майбутньому?

DID YOU KNOW?

У 2006 році ванкуверський психотерапевт Ендрю Фельдмар перетнув кордон Канади та США, щоб забрати друга з аеропорту Сіетлу. Він багато разів робив це раніше. Цього разу, щоправда, прикордонник здійснив онлайн-пошук і виявив, що у 2001 році Фельдмар написав в академічному журналі про те, що у 1960-х роках він вживав ЛСД. У результаті Фельдмару було заборонено в'їзд до США. "Цей випадок показує, що через використання цифрових технологій здатність суспільства забувати інформацію замінюється досконалою пам'яттю.." ¹⁷

➔ Уявіть, що ви є успішним 24-річним веб-дизайнером. Важливо, щоб ви мали позитивну онлайн-репутацію та продемонстрували свою високу активність в Інтернеті. Проаналізуйте фрагменти цифрової інформації нижче. Якщо б ви могли встановити цифрову дату закінчення терміну дії, тобто час для видалення інформації, чи скористалися б ви такою можливістю? Якщо так, то яку б дату (рік) ви для цього встановили?

Ваші фото, які завантажили ваші друзі цього року	Запис у блозі, який ви опублікували, коли вам було 10 років	Коментарі, зроблені вами на сторінках друзів у соціальних мережах
Відповіді, які ви дали на сайті анонімного опитування	Фото (особисті, членів вашої родини та друзів), які ви завантажуєте у Twitter	Веб-сайт, який ви зробили, коли вам було 15 років
Блог, до якого ви додаєте публікації, датовані будь-яким іншим днем	Інформація щодо використаних додатків, розміщена у вашому "таймлайні"	Інформація з соціальних мереж, якими ви більше не користуєтесь

¹⁷ Jeffries, S. (2011), 'Why we must remember to delete – and forget – in the digital age' ["Чому ми повинні не забути видалити, і забути, у цифрову епоху"] (онлайн): <http://www.guardian.co.uk/technology/2011/jun/30/remember-delete-forget-digital-age>, звернення до ресурсу: 8.11.2012.

4.1. Презентуйте себе світові

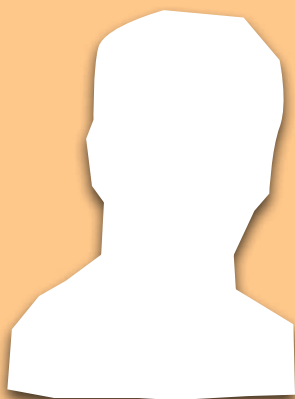
Ідентичність

Володіння унікальними ідентифікаційними характеристиками, яких немає у жодної іншої особи чи предмету. Індивідуальні особливості, за якими розпізнається людина або предмет.¹⁸

Кожна людина має свою ідентичність, яка визначається довгим списком характеристик. Назвіть якомога більше аспектів, що формують вашу особистість у реальному житті.

PASSPORT

ІМ'Я:

РИСИ ХАРАКТЕРУ:

ПРАГНЕННЯ:

ЗАХОПЛЕННЯ:

ІНШЕ:

Як і у офлайн-світі, ви розвиваєте свою онлайн-ідентичність, коли активно користуєтеся Інтернетом.

В Інтернеті ваша особистість формується на основі низки різних аспектів. Чи можете ви назвати декілька з них?

1. Ваші фото, які ви публікуєте

2.

3.

4.

5.

6.

7.

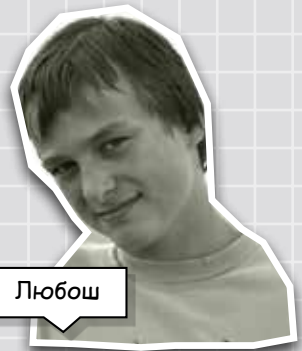
8.

¹⁸ Collins (2012), 'Identity' ['Ідентичність'] (онлайн), <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/identity>, звернення до ресурсу: 8.11.2012

Даніель Солове Майбутнє репутації

«Плітки можуть спотворити репутацію людини; вони часто складаються з напівправди і неповної інформації.»¹⁹

Мій профіль у соціальній мережі?
Це моя онлайн-ідентичність.

Любош

Ваша репутація в Інтернеті часто складається з уривків інформації, яку люди знаходять про вас, даних, які ви самі публікуєте, а також ваших фото, доступних в Інтернеті.

Інформація, яку інші знаходять в Інтернеті, може справити хибне враження про вас. Звичайно, значна частина цієї інформації може бути вирвана з контексту. Але це не має значення, тому що коли хтось побачив зображення чи контент, який стосується вас, вони вже сформувавши думку про вас.

➔ Які у вас враження від цих світлин?

Blank lined area for notes.

Blank lined area for notes.

Blank lined area for notes.

Я знаю, що університети будуть збирати інформацію про мене в Інтернеті, тому вирішив створити дійсно надійний, позитивний профіль. Якщо інформація буде вивчатися таким чином, я зможу максимально використати цю ситуацію і показати себе з найкращого боку.

Бути в Інтернеті чудово! Жоден із моїх друзів не слухає таку музику, як я, і деякі з них вважають, що вдягаюся я трохи дивно. Але в Інтернеті мене сприймають, я можу знайти людей, які думають так само, як я. Вони зрозуміють мене, і мені не доведеться прикидатися тим, ким я не є.

▶ Чи існують інші ситуації, коли ваш онлайн-профіль може бути використаний у позитивному світлі?

Blank lined area for notes.

¹⁹ Solove, D.J. (2007), "The Future of Reputation" ["Майбутнє репутації"], New Haven: Yale University Press, с. 189.

4.2. Я, я і ще раз я

Образ

Особливий тип характеру, який людина нібито має, що часто відрізняється від її справжнього характеру.²⁰

➔ Ваша ідентичність не є фіксованим станом; з часом може змінюватися не тільки вона сама, але і окрема особистість може мати множинні ідентичності залежно від середовища, в якому вона знаходиться. Чи можете ви визначити ідентичності із запропонованих ситуацій?

Школа

ВИ

Дім

(наприклад, з вашими батьками, бабусями та дідусями, братами і сестрами)

Місцева громада

Спільноти
у соціальних
мережах

Ринок праці

- Відповідальна молода людина
- Молодіжний працівник
- Недільний працівник місцевої пекарні

²⁰ Cambridge Dictionaries online (2013), 'Persona' ["Образ"] (online), <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/persona?q=persona>, звернення до ресурсу: 19.12.2012.

➔ Оберіть чотири «інші» ідентичності, які ви приймали у попередній вправі та заповніть ідентифікаційну карту.

ВИ

Ситуація:

Особливості характеру:

Як я спілкуюся:

Що я роблю:

Ситуація:

Особливості характеру:

Як я спілкуюся:

Що я роблю:

Ситуація:

Особливості характеру:

Як я спілкуюся:

Що я роблю:

Ситуація:

Особливості характеру:

Як я спілкуюся:

Що я роблю:

➔ Наразі більшість соціальних мереж надає користувачам можливість розподілити своїх онлайн-друзів по різних «групах» і вибирати, який тип контенту використовуватиметься для кожної з них. Які групи ви вважаєте за потрібне створити, і який рівень доступу надасте своїм «друзям» у кожній групі?

Категорія групи	Рівень доступу
1 Близькі шкільні друзі	
2	
3	
4	
5	
6	
7	

4.3. Правда і нічого крім правди?

Фальшування

Дії, спрямовані на те, щоб змусити іншу людину повірити в те, що ви самі не вважаєте за правду.²¹

Коли ми створюємо нашу онлайн-ідентичність, часто постає питання, чи завжди нам потрібно надавати точні відомості про те, хто ми є насправді. У чому різниця між свідомим створенням власної ідентичності та «фальшивої ідентичності»?

➔ Що ви думаєте про ситуації, описані нижче? Чи погоджуєтеся ви з діями цих людей? Чи прийнятні вони для вас? Чи існують кращі варіанти дій, які могли б бути застосовані?

▶ **Сарі** 12 років, але вона дуже хоче мати профіль на Facebook. Оскільки положення та умови сайту передбачають, що створювати свій профіль дозволяється з 13 років, дівчина реєструє його, зазначивши, що їй 18 років.

Чи це прийнятно? Чому?

Як краще вчинити натомість?

▶ Незважаючи на те, що **Том** обожнює вечірки, він створив загальнодоступний профіль у LinkedIn, де лише зазначені дані атестата про закінчення школи і деякі захоплення, які можуть переконати роботодавців дати йому роботу. Він не згадує про свою любов до танців та вечірок, оскільки вважає, що це може справити хибне враження.

Чи це прийнятно? Чому?

Як краще вчинити натомість?

▶ Хоча на веб-сайті соціальної мережі, де **Лора** хоче зареєструватися, є вимога зазначити своє справжнє ім'я, вона вирішує використати несправжнє.

Чи це прийнятно? Чому?

Як краще вчинити натомість?

²¹ *Truth about Deception* (2012) [«Правда про фальшування»], 'What is the Definition of Deception? [«Яким є визначення поняття фальшування?»] (онлайн), <http://www.truthaboutdeception.com/lying-and-deception/ways-people-lie/what-is-deception.html>, звернення до джерела: 8.11.2012.

▶ **Барт** має проблему, про яку він не хоче говорити зі своїми батьками чи друзями. Він приховує свою особистість в мережі онлайн-підтримки, щоб мати змогу висловлюватись більш відкрито.

Чи це прийнятно? Чому?

Як краще вчинити натомість?

▶ У школі **Девід** завжди дуже сором'язливий, але, коли він грає у свою улюблену онлайн-гру, хлопець обожнює бути лідером та перемагати інших гравців.

Чи це прийнятно? Чому?

Як краще вчинити натомість?

▶ **Джулі** нещодавно відкрила ресторан. Щоб заохотити потенційних клієнтів прийти і пообідати там, вона створює профіль під іншим ім'ям, пише дуже позитивний огляд про свій ресторан та закликає деяких її близьких родичів та друзів робити те ж саме.

Чи це прийнятно? Чому?

Як краще вчинити натомість?

▶ **Енн і Софі** – великі шанувальниці фільму «Володар перснів». Спілкуючись з іншими шанувальниками в Інтернеті, вони видають себе за нащадків ельфів і презентують себе як Амарі та Аредель.

Чи це прийнятно? Чому?

Як краще вчинити натомість?

5.1. Інкогніто у світі Інтернету

АНОНІМНІСТЬ

Якість або стан, у якому особа залишається невідомою чи непомітною.²²

From Wikipedia, the free encyclopedia

Дізнайтеся історію цього письменника, статуя якого знаходиться перед замком Вайдахуняд у міському парку Будапешта, Угорщина. Як це стосується анонімності?

Blank lined area for writing an answer to the question about the statue's history and anonymity.

Чи вважаєте ви, що у сучасному світі все ще можливо залишатися анонімом?

Blank lined area for writing an answer to the question about anonymity in the modern world.

Тереза

Ваше ім'я завжди знаходиться десь у мережі, наприклад, на веб-сайті вашої школи. Крім того, ваші друзі можуть опублікувати фотографію та позначити на ній ваше ім'я, не попереджаючи вас.

Полювання на власні цифрові сліди

Навіть якщо ви не публікуєте свою особисту інформацію в Інтернеті, можливо, що ваші особисті дані та налаштування відомі іншим. Подивіться на приклад нижче; розкажіть про 4 інших способи, за допомогою яких люди можуть отримати доступ до вашої особистої інформації?

1. Мої запити на пошукових сайтах досліджуються, щоб визначити мої уподобання. Ця інформація використовується у рекламних цілях.

2
3
4
5

²² The Free Dictionary, 'Anonymity' [«Анонімність»] (онлайн), <http://www.thefreedictionary.com/anonymity>, звернення до джерела: 07/12/2012.

Приватність (Конфіденційність)

Право людини зберігати інформацію про своє особисте життя у таємниці.²³

Йорік

Мене турбує те, що державні установи володіють інформацією про моє місцезнаходження та мою діяльність. Їх немає у списку моїх друзів, але я не знаю, наскільки пильно вони можуть за мною слідкувати. Мої налаштування не є загальнодоступними, але я не впевнений, що це мені допоможе

«Якщо ви не хочете, щоб ваша особиста інформація з'явилася в Інтернеті, не публікуйте її!»

Правда, але навіть якщо жоден із моїх друзів або я, не публікуємо інформацію в Інтернеті, все одно деякі мої особисті дані збираються та використовуються.

Правда, але як щодо вашої інформації, яку публікують ваші ж друзі? Яку саме інформацію про вас, що може бути опублікована вашими друзями, ви б не хотіли побачити в інтернеті?

Користуватись Інтернетом інкогніто? Для чого? Якщо люди не користуються Інтернетом, вони виглядають підозрілими!

Чи погоджуєтесь ви з цими думками чи ні? Чому?

²³ Cambridge Dictionaries online (2013), 'privacy' ["Приватність"] (онлайн), <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/privacy?q=privacy>, звернення до джерела: 19/12/2012.

5.2.

Право бути забутим – видалення цифрового сліду

ВЖИТИ ДО

➔ Що було б, якби Ви мали можливість встановити ліміт перебування певної інформації в Інтернеті, після чого вона б видалася автоматично?

Який контент ви хотіли б залишити в Інтернеті назавжди?

Які відомості, на вашу думку, варто видалити, перш ніж почати шукати роботу?

➔ Перерахуйте ваші особисті відомості, які, як ви знаєте, є в Інтернеті, та визначте для кожної з них термін дії.

ВЖИТИ ДО	ВЖИТИ ДО .....
ВЖИТИ ДО	ВЖИТИ ДО .....
ВЖИТИ ДО	ВЖИТИ ДО .....

➔ Публікувати чи не публікувати - ось в чому питання!

Хоча деякі люди воліють зберігати свій профіль конфіденційним, інші хочуть ділитися найменшими деталями свого життя зі світом. Деякі люди люблять читати все про життя інших людей, а інші трохи нервують через засилля непотрібної інформації.

Як ви думаєте, що люди можуть публікувати, а що не повинні?

Можуть публікувати:

Не повинні публікувати:

➔ Прочитайте розповіді нижче та напишіть свої коментарі і думки.

Я викладаю ІТ в середній школі, і деякі з моїх учнів є у мене в друзях на Facebook. Вчора я помітив, що один з моїх учнів приєднався до групи з назвою: «Легалізуйте наркотики». Хоча у мене немає прямих доказів, я не можу не підозрювати, що він вживає наркотики. Чи повинен я обговорити це з його батьками або, можливо, це нічого не означає, і втручатися не варто?

Я хочу бути журналістом після закінчення школи, і у наші часи присутність в Інтернеті є вкрай необхідною. Проте я переконаний/а, що варто, публікувати інформацію, яку людям необхідно знати, і яка продемонструє їм усі позитивні аспекти мого проекту. Чим більше людей, які стежать за мною у мережі, тим кращою буде моя репутація, люди почнуть прислухатися до мене. У цьому полягає краса Інтернету: коли інформація стає вірусною, її розповсюдження не зупинити.

Звичайно, завжди існують ризики, і у всіх нас є репутація в Інтернеті. Але, як мені здається, людям просто не вистачає обізнаності, адже майже все можна взяти під контроль. Я сам вирішив, кого додавати у друзі в Інтернеті - так, у мене близько 460 «друзів», але не всі вони мають доступ до всієї інформації. Більшість соціальних мереж дозволяють налаштовувати рівень конфіденційності, але люди не повною мірою користуються цими можливостями. Конфіденційність залежить від кожного з нас, врешті решт.

Як спеціаліст з персоналу у своїй компанії, я майже щодня займаюся пошуком нових кадрів. Звичайно, наш вибір, в основному, базується на аналізі супровідного листа, резюме, відомостей про освіту та кваліфікації кандидата. Однак, перш ніж запросити когось на співбесіду, ми шукаємо інформацію про цю особу в Google та на сайтах соціальних мереж. Уявлення, яке ми отримуємо від фотографій, онлайн-активності, опублікованого контенту та іншої інформації про особу, також буде відігравати важливу роль при прийнятті нами рішення щодо її працевлаштування.

Я переглядав свою пошту і раптом помітив лист від податкового департаменту, у якому мені повідомили, що мною була оплачена лише частина податків. У повідомленні було сказано, що я повинен був надіслати підтвердження з реквізитами власного банківського рахунку. Звичайно, це шахрайство, і я повинен був зрозуміти, що офіційна установа ніколи не запитуватиме таку конфіденційну інформацію через електронну пошту. Шахраї зняли велику суму грошей з мого рахунку.

У своєму житті я робив деякі погані речі, але мене засудили за них, і я відсидів свій строк у в'язниці. Проте, на декількох веб-сайтах мене досі називають злочинцем. Я вимагав, щоб усі ці веб-сайти видалили цю інформацію. Я маю право на другий шанс, і нікому не потрібно знати про моє минуле.

Чи знаєте ви, як довго зберігаються ваші шкільні записи? Хто, на вашу думку, має до них доступ? Що відбувається з вашими записами, коли ви закінчуєте школу?

Джоанна

На Facebook лише ті люди, яким я даю дозвіл, можуть бачити мої фотографії та читати публікації. Я навмисне обмежую доступ до своєї особистої інформації

➔ До якої моделі онлайн-поведінки ви б віднесли себе?

Анонімна

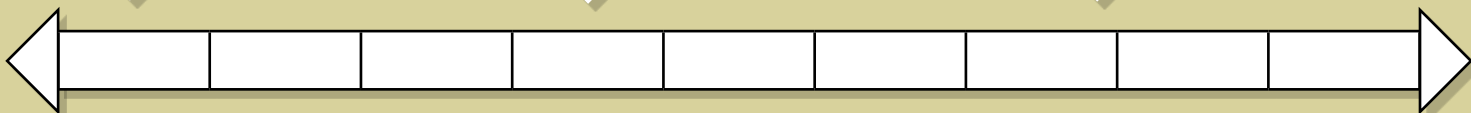
Мені не подобається ділитися з іншими великою кількістю інформації про себе. Я використовую лише соціальні мережі, коли мені потрібно.

Захисна

Я не збираюся розповсюджувати у мережі всю інформацію про себе, адже завжди треба бути обережним, але мені подобається ділитися своїми думками та досвідом з друзями.

Відкрита

Я не зробив/ла нічого поганого, то чому б не поділитися цим з рештою світу?

5.3.

Покажіть себе, але не занадто!

Секстинг

Поєднання «сексу» та «тексту» – відправлення повідомлень або зображень сексуального характеру за допомогою мобільного телефону.²⁴

Інтернет - це зручний інструмент для флірту та експериментів, особливо коли у реальному житті ви досить сором'язливі. Перешкод для спілкування тут менше, і впевненість, необхідна для знайомства у реальному житті, може зрости. Але як далеко ви можете у цьому зайти?

Дослідіть свої межі!

➔ Як далеко ви можете зайти онлайн? Прочитайте ситуації нижче та зазначте, наскільки комфортно ви себе почували б у кожній з них. Обговоріть ваші відповіді зі своїми колегами, які сидять біля вас.

1. Онлайн-друг, з яким ви деякий час спілкувалися, просить вас надіслати ваше фото еротичного характеру.

2. Я переглянув деяку інформацію в Інтернеті про речі, які мене трохи лякають, або про які мені соромно запитати батьків.

3. Друг виклав фото дівчини, яка миється у душі. Я пересилаю її своїм друзям! Це так прикольно!

Askyourquestions.com

Анонім, 15 років

"Я стаю дуже сором'язливим, коли справа доходить до зустрічей з новими людьми в реальному житті, не кажучи вже про те, щоб з ними фліртувати. В Інтернеті я відчуваюся трохи безпечніше, тому що не спілкуюся з ними віч-на-віч. Чи можете ви дати мені кілька порад щодо безпечного та цікавого спілкування в Інтернеті з людьми мого віку?"

За:

1

2

3

4

5

Проти:

1

2

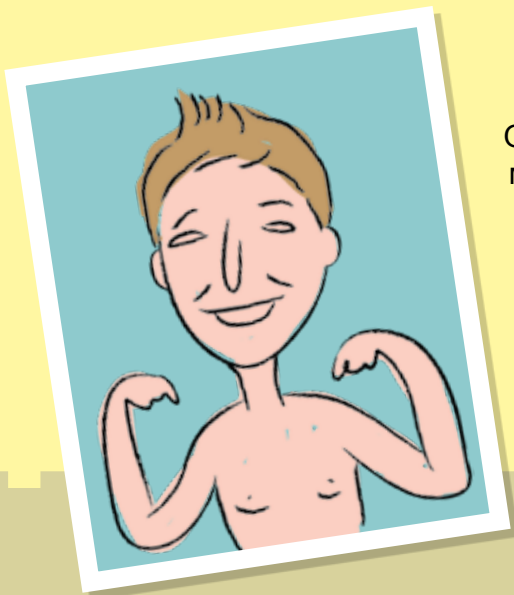
3

4

5

²⁴ Merriam-Webster (2012), 'Sexting' ['Секстинг'] (online), <http://www.merriam-webster.com/dictionary/sexting>, звернення до джерела: 20/10/2012.

Обмін фотографіями, на яких ви або хтось інший оголені, може бути досить захопливим або цікавим у певний момент. Але правда в тому, що ви не можете гарантувати, що це фото не потрапить у неправильні руки. Єдиний спосіб уникнути цього - просто не надсилати такі фото. Однак, навіть якщо фото не поширюється далі однієї людини, такі дії можуть мати правові наслідки.

➔ Поміркуйте над тим, чи є незаконними дії, що зазначені нижче. Якщо вони незаконні, чи можете ви пояснити, чому?

Бен (14 років) сфотографував себе оголеним і надіслав це фото своїй дівчині (також 14).

Моя дівчина (15 років) надіслала мені фото, де вона топлес. Я нікому його не показував і не збираюся це робити. Я просто зберезу фото у безпечному місці на своєму комп'ютері.

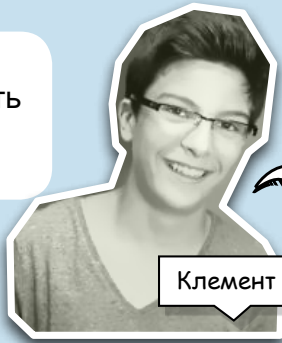
Я надіслала своєму хлопцеві електронного листа з текстом сексуального характеру. У нього був складний період, і я подумала, що так зможу його трохи підбадьорити.

Мій друг розмістив в Інтернеті відеоролик, у якому один з його однокласників (18 років) мився у душі. Відео було швидко видалено з сайту соціальної мережі, але шкоди було завдано, бо його встигли подивитися всі.

5.4.

Моя і твоя конфіденційність

На перший погляд, здається, кожен сам несе відповідальність за конфіденційність своєї інформації.

Клемент

Я намагаюся захистити себе за допомогою чинних налаштувань, щоб моє майбутнє професійне життя не залежало від теперішнього особистого життя або зловмисних хакерів.

Конфіденційність – це ваше право, але це також і обов'язок. Важливо пам'ятати, що будь-які дії, які ви здійснюєте в Інтернеті, можуть мати наслідки для інших людей. Навіть якщо ви захищаєте свій профіль, особиста інформація все ще може поширюватися в Інтернеті через систему позначення (тегінгу).

Подумайте про коментарі, уподобання, зображення та інші елементи контенту на вашій сторінці у соціальній мережі.

➔ Яку інформацію ви б не хотіли пов'язувати зі своїм ім'ям?

- Членство в спортивному клубі
- Фото з вечірки, яку ви відвідали минулого тижня
- Фото з останньої подорожі з вашою дівчиною/вашим хлопцем
- Ваш коментар до газетної статті про професійну зайнятість у вашій країні
- Онлайн-ігри, у які ви грали нещодавно
- Веб-сайти, які ви відвідували

ЧИ
ЗАЄТЕ
ВИ ?

Деякі сайти соціальних мереж тепер вимагають вашої згоди, перш ніж з'явиться позначка (тег), де ваше ім'я позначено певною інформацією. Якщо ви не погоджуєтесь на це, ви можете просто не давати згоду на розміщення позначки (тегу).

Чи просили ви коли-небудь у когось дозволу (або чи повинні просити) опублікувати їхні особисті відомості або пов'язувати їхнє ім'я з елементами контенту? Коли?

Позначайте з повагою! Що трапляється, коли ваша конфіденційність порушена? Як потрібно на це реагувати? Напишіть деякі відомі вам приклади порушення конфіденційності особи та про те, як ця особа могла на це відреагувати.

Ситуація

Мене позначили на фотографії, і я хочу, щоб це позначення було видалене, однак особа, яка мене позначила, не хоче цього робити.

Вирішення

Я повідомляю про свою проблему на сайті соціальної мережі і прошу видалити позначку (тег).

Креативність

Можливість створювати щось нове, використовуючи навички уяви: нове рішення проблеми, новий метод або пристрій, новий художній об'єкт або форму.²⁵

Авторське право

... Захищає опубліковану або неопубліковану оригінальну роботу (протягом життя її автора, плюс 50 років) від несанкціонованого копіювання без належного відшкодування та компенсації. Авторське право охоплює не лише книги, а й рекламу, статті, графічні малюнки, етикетки, листи (включаючи електронні листи), тексти пісень, карти, музичні композиції, дизайн продукції тощо.²⁶

► Чи можете ви визначити порушення авторських прав (див. Розділ 1, стор.10)?

► **Порушення авторських прав.** Не завжди легко зрозуміти, коли щось захищено авторським правом, і як об'єкти, захищені авторським правом, можуть бути використані у законний спосіб. Перевірте свої знання: чи є дії, зазначені нижче, порушенням авторських прав?²⁷

☐ ТАК ☐ НІ	1. Прослуховування пісні за допомогою онлайн-служб, які мають угоди з власниками авторських прав (наприклад, Spotify).
☐ ТАК ☐ НІ	2. Завантаження зображення з дотриманням авторських прав (з або без посилання на власника).
☐ ТАК ☐ НІ	3. Завантаження з iTunes.
☐ ТАК ☐ НІ	4. Завантаження відео, яке ви записали на концерті, коли у квитку зазначено, що відеозйомка протягом концерту заборонена.
☐ ТАК ☐ НІ	5. Публікація цитати з тексту блогу іншої людини в своєму блозі та посилання на блог іншої особи, але без її дозволу.
☐ ТАК ☐ НІ	6. Перегляд відео, яке хтось інший записав на концерті, коли у квитку зазначено, що відеозйомка протягом концерту заборонена.
☐ ТАК ☐ НІ	7. Завантаження власної фотографії з концерту, коли у квитку зазначено, що відеозйомка протягом концерту заборонена.
☐ ТАК ☐ НІ	8. Розміщення популярних пісень / гітарних акордів на особистому веб-сайті або у соціальній мережі.
☐ ТАК ☐ НІ	9. Завантаження фотографії знаменитостей, зробленої вами у публічному місці.
☐ ТАК ☐ НІ	10. Повторна публікація (репост) цілої статті, з посиланням на автора і відповідним лінком (без дозволу)

Перевірте свої відповіді на сторінці www.webwewant.eu

²⁵ <http://www.britannica.com/search?query=creativity>, звернення до джерела: 4/01/2013.

²⁶ *Business Dictionary* (2012), 'Copyright' ["Авторське право"] (онлайн), <http://www.businessdictionary.com/definition/copyright.html#ixzz2ElwNtw73>, звернення до джерела: 8/11/2012.

²⁷ *Nominet* (2012), Are you an accidental outlaw? [Чи випадково ви порушуєте закон?](онлайн), <http://accidentaloutlaw.knowthenet.org.uk/question1>.

Творчі спільноти

Приклад ліцензії на авторські права, що сприяє спільному використанню та відтворенню ресурсу. Це забезпечує простий, стандартизований спосіб надання публічного дозволу на обмін та використання вашого творчого доробку.²⁸

(Щоб дізнатись більше про ліцензії Creative Commons, відвідайте цей веб-сайт: <http://creativecommons.org/licenses/>)

➔ Який із наведених нижче прикладів, на вашу думку, демонструє порушення авторських прав?

1) Ви знайшли фотографію, взяту з ресурсу Flickr, де користувач опублікував ліцензію *Creative Commons*, яка виглядає так:

Ви хочете використати це фото при проведенні музичного концерту, квитки на який ви продаєте. Чи можете ви використовувати це зображення з юридичної точки зору?

2) У вас є музична бібліотека з декількох тисяч пісень. Ви завантажили з файлообмінника програмне забезпечення та лише контент, який не є об'єктом авторського права. Чи існує тут вірогідність порушення законодавства про авторське право?

3) Ви створюєте аудіовізуальний проект для супроводу театральної постановки. Ви намагаєтесь знайти деякі відповідні зображення. Зображення, яке ви хочете використовувати, має ліцензію *Creative Commons*:

Чи можете ви використати це зображення, не порушуючи авторські права?

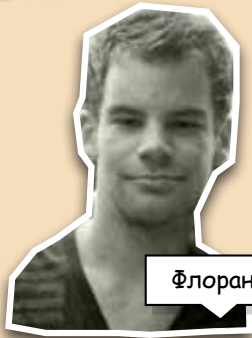
На сайті www.webwewant.eu можна знайти відповіді на ці запитання.

ЧИ
ЗНАЛИ
ВИ ?

47% користувачів не можуть впевнено визначити, чи онлайн-контент, який вони завантажують, переглядають або розповсюджують, є легальним чи ні. Існує необхідність проведення заходів для навчання та інформування споживачів контенту в Інтернеті.²⁹

²⁸ Дізнайтеся більше на сайті: <http://creativecommons.org/>.

²⁹ Ofcom (2012), Half of internet users unsure if content is legal [Половина інтернет-користувачів не впевнені, чи є певний контент законним] (онлайн), <http://media.ofcom.org.uk/2012/11/20/half-of-internet-users-unsure-if-content-is-legal/>.

Флоран

Інтернет призначений для вільного самовираження, тому, якщо контент вже є в Інтернеті, ви повинні мати змогу його завантажити.

Абсолютна трансформація всього, що ми коли-небудь думали про музику, відбудеться протягом 10 років, і ніщо не зможе це зупинити... Я не бачу жодного сенсу робити вигляд, що це не відбудеться. Я цілком впевнений, що, наприклад, авторські права більше не існуватимуть через 10 років, а авторство та інтелектуальна власність теж доживають останні роки. *Девід Боуї, 2002*³⁰

Чи ви пірат?

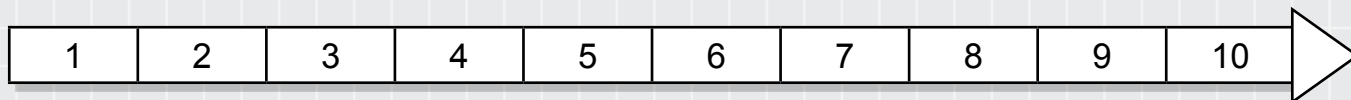
➔ Чи знайомі ви із законодавством про авторські права? Дайте відповідь на запитання нижче.

- Я завантажив музику, захищену авторським правом, не заплативши за неї.
 Погоджуюсь Не погоджуюсь
- Я записав концерти моєї улюбленої групи і розмістив фотографії на своїй сторінці у соціальній мережі.
 Погоджуюсь Не погоджуюсь
- Я не завжди прошу дозволу у моїх друзів/родичів, коли публікую їхні фотографії в Інтернеті.
 Погоджуюсь Не погоджуюсь
- Я зробив копії для моїх друзів з DVD, який я купив у магазині.
 Погоджуюсь Не погоджуюсь
- Я вирізав і вставив текст для шкільного проекту з веб-сайту, не зазначивши ім'я автора.
 Погоджуюсь Не погоджуюсь
- При використанні зображень, які я знаходжу в Інтернеті, я насправді не перевіряю, чи захищені вони авторськими правами.
 Погоджуюсь Не погоджуюсь
- Мене не турбує, коли люди повторно публікують тексти з мого блогу/веб-сайту, не зазначаючи моє авторство.
 Погоджуюсь Не погоджуюсь
- Я опублікував інформацію з чужого веб-сайту на власній сторінці, не додавши посилання на оригінальний сайт.
 Погоджуюсь Не погоджуюсь
- Несанкціоновані завантаження не є насправді порушенням закону, тому що людей майже ніколи не карають за це.
 Погоджуюсь Не погоджуюсь
- Контент, розміщений в Інтернеті, завжди повинен бути безкоштовним для всіх.
 Погоджуюсь Не погоджуюсь

³⁰ Pareles, J. (2002), *David Bowie, 21st-Century Entrepreneur* [Девід Боуї, власник 21-го століття] (онлайн), *The New York Times*, <http://www.nytimes.com/2002/06/09/arts/david-bowie-21st-century-entrepreneur.html?src=pm>.

Почніть з лівого кінця стрілки. Кожного разу, коли ви відповіли “погоджуюсь”, зміщуйтеся на одну клітинку вправо. На якій клітинці (цифрі) ви зупинилися? Обговоріть свою позицію з іншими членами групи.

Починайте тут!

Ви приділяєте значну увагу питанню авторського права. Ви не проти заплатити незначну суму за чужі твори і завжди визнаватимете автора оригінального твору.

Ви знаєте про авторські права, але не завжди приділяєте їм велику увагу. Навіщо платити за щось, якщо можна завантажити це безкоштовно?

Ви можете знати про авторські права, але це не має для вас жодного значення. Якщо люди не хочуть, щоб їхні творчі доробки використовували, вони не повинні розміщувати їх в Інтернеті!

➔ Легко забути, що **за кожним музичним твором стоїть команда видатних професіоналів**, які наполегливо працюють над створенням хорошої музики. Кампанія *Music Matters* намагається нагадати **всім поціновувачам музики**, що творців музики необхідно підтримувати, **користуючись музичними продуктами тільки з ліцензованих сайтів**.³¹

Відвідайте <http://www.whymusicmatters.org/> та дізнайтеся більше про цю кампанію.

Що ви думаєте про кампанію *Music Matters*? Чи підтримуєте ви її?

➔ **Забезпечення своєї роботи авторським правом.** Чи реєстрували ви коли-небудь авторське право на свою роботу? Як ви це робили? Де ви можете знайти додаткову інформацію?

➔ **Дві сторони однієї проблеми.** Так, Інтернет є для нас вільним у користуванні, але провайдери веб-сайтів також мають свої права та можуть втручатися, коли ми порушуємо закон. Чи можете ви навести приклади своїх прав та прав творців сайту?

Ваші права	Права творців веб-сайту
У мене є право публікувати контент в Інтернеті	Вони мають право видаляти будь-які матеріали, захищені авторським правом, які я завантажую без належних посилань.

Порушники авторських прав заявили, що вони були би зацікавленими припинити це робити, якщо б мали доступ до дешевших легальних сервісів (39%); все, що їм потрібно, було б доступним на легальних ресурсах (32%); чи було б більш чітко зрозуміло, який контент є легальним (26%).³²

³¹ <http://www.whymusicmatters.org/pages/our-campaign>, consulted on 4/01/2013

³² Ofcom (2012), Half of internet users unsure if content is legal [Половина інтернет-користувачів не впевнені, чи є певний контент законним] (онлайн), <http://media.ofcom.org.uk/2012/11/20/half-of-internet-users-unsure-if-content-is-legal/>.

Чому ви навчилися - ваші сильні та слабкі сторони в Інтернеті?

Перевірте свої знання за допомогою тесту!

Майте на увазі, що на деякі питання існує декілька правильних відповідей!

1. Ви знайшли в Інтернеті відео, в якому міститься контент расистського та образливого характеру. Що ви повинні зробити?
  - a. Це Інтернет, тому з цим нічого не можна зробити
  - b. Позначити відео за допомогою процедури повідомлення на веб-сайті
  - c. Зателефонувати у поліцію та подати офіційне повідомлення/скаргу
  - d. Завантажити відео та надіслати його своїм друзям, щоб вони знали, наскільки такий контент є неприпустимим
2. Правда чи неправда?
  - a. Свобода слова означає, що ви можете ображати інших людей в Інтернеті
  - b. Ви володієте авторським правом на будь-яке фото із зображенням будь-якої особи, зроблене у громадському місці
  - c. Не дозволяється користуватися контентом соціальної мережі, якщо це не передбачено у положеннях та умовах сайту
  - d. Кожен, у кого більше 500 друзів у соціальній мережі, не зможе захистити свою репутацію в Інтернеті
3. Що з переліченого нижче вказує на те, що веб-сайт безпечний для використання?
  - a. Протокол *https* у адресі сайту
  - b. Символ замка у нижній частині веб-сторінки
  - c. Зелений фон в адресному рядку
  - d. Суфікс *.com* або *.org* у веб-адресі
4. Зберігання яких із наведених нижче даних на своєму мобільному пристрої може призвести до виникнення ризику шахрайства?³³
  - a. Домашня адреса
  - b. Дата народження
  - c. Дані реєстрації в мережі Інтернет
  - d. Дані для входу на веб-сайт
  - e. Дані банківської картки
  - f. Паролі входу у соціальну мережу
  - g. "Чутливі" фотографії чи відео
5. Чи правильно створювати профіль у соціальній мережі, не використовуючи своє справжнє ім'я, якщо це передбачено у загальних положеннях та умовах?
6. Поняття *тролінг* означає:
  - a. Хакінг (злам) і заволодіння чужим обліковим записом
  - b. Публікація коментарів негативного, неправдивого або образливого характеру на каналах онлайн-зв'язку з метою спровокувати емоційні реакції цільових осіб (особи)
  - c. Написання повідомлень образливого та/або негативного характеру у соціальних мережах на сторінках осіб, які померли.
  - d. Надсилання спам-повідомлень випадковим користувачам на сторінці соціальної мережі

³³ <http://inthedark.knowthenet.org.uk/question1>

- 7. Ви отримали запит дружби від когось, хто працює в компанії, де ви маєте проходити співбесіду наступного тижня - що ви повинні зробити?**
- Прийняти запит про дружбу. Люди повинні сприймати вас саме таким (такою), яким (якою) ви є
  - Відмовитись від запиту, тому що контент у вашому профілі може сприяти тому, що вам не запропонують роботу
  - Здійснити перегляд свого профілю, видаляючи весь контент, який інші люди можуть вважати образливими - це може тривати всі вихідні, але зробити це варто
  - Змініть свої налаштування конфіденційності, щоб ваш новий друг міг бачити лише контент, який ви дозволите бачити
- 8. Які з наведених нижче дій допоможуть вам захистити свою репутацію в Інтернеті?**
- Додавати у "друзі" тільки людей, яких ви знаєте та яким довіряєте
  - Регулярно переглядати налаштування конфіденційності у профілі в соціальних мережах, щоб переконатися, що ви контролюєте, яка інформація є у відкритому доступі
  - Видалити всі профілі у соціальних мережах
  - Використовувати лише професійні соціальні мережі, такі як *LinkedIn*
- 9. Наступного тижня ви повинні пройти співбесіду для влаштування на роботу. Ви вирішили переконатися, що справляєте належне враження в Інтернеті. Який з наведених нижче способів ви маєте використати?**
- Створити фальшиве резюме та завантажити його на кілька різних веб-сайтів
  - Довгий пароль, що містить літери, цифри та символи (вам може знадобитися записати цей складний пароль, щоб не забути його)
  - Ваше ім'я, записане у зворотному порядку, з датою народження наприкінці
  - Слово, яке не можна знайти у словнику. Воно має складатися щонайменше з 8 літер, містити цифри, букви та символи, бути легким для запам'ятовування
- 10. Надійний пароль може допомогти захистити вашу інтернет-репутацію. У якому з наведених нижче тверджень описується найкращий тип пароля?**
- Короткий пароль, який легко запам'ятовується
  - Довгий пароль, що містить літери, цифри та символи (вам може знадобитися записати цей складний пароль, щоб не забути його)
  - Ваше ім'я, записане у зворотному порядку, з датою народження наприкінці
  - Слово, яке не можна знайти у словнику. Воно має складатися щонайменше з 8 літер, містити цифри, букви та символи, бути легким для запам'ятовування
- 11. У минулі вихідні хтось опублікував на вашому публічному профілі фото, на якому зображено, як ви лежите на підлозі з порожньою пляшкою алкогольного напою поруч із вами. Понад 50 людей прокоментували цю фотографію. Що тепер робити?**
- Нічого. Ви не пили, а фото скопіювали ваші друзі
  - Сконтактувати з людиною, яка завантажила фотографію, і попросити її це видалити
  - Звернутися до адміністратора сайту та наполягати на тому, щоб фото було вилучене. Скоріше за все, така публікація є порушенням положень та умов сайту
  - У вас є "цікаві" фотографії друга, який завантажив фото образливого характеру, опублікувати їх та відкрити для загального перегляду
- 12. Які з наведених нижче способів захисту ваших даних можна використати як додаткові?**
- Тимчасове блокування екрану та запит на введення паролю
  - Пін-код SIM карти
  - Віддалена очистка
  - Регулярне резервне копіювання даних пристрою
  - Регулярні оновлення програмного забезпечення
  - Антивірус

13. Вас запрошено на вечірку з групою друзів, але ви турбуєтесь, що після вихідних у мережі можуть з'явитися фото і відео з цієї вечірки. Що вам варто зробити?

- Ваша поведінка протягом вечірки має бути зразковою
- Не йти, це занадто ризиковано
- Поговорити зі своїми друзями перед початком вихідних і пояснити свою стурбованість, щоб вони зрозуміли, чому ви повинні бути обережними щодо своєї репутації в Інтернеті
- Зачекати, поки не побачите, що станеться після вихідних

14. Які з перелічених нижче дій є незаконними?

- Прослуховування пісень через онлайн-сервіси, які мають угоди з власниками авторських прав
- Завантаження з *iTunes*
- Перегляд відео, яке хтось інший записав під час концерту, якщо було зазначено, що запис не дозволено
- Прослуховування або завантаження пісень з сервісів, які не мають угод з власниками авторських прав

15. Чи є законним поширення публікації усєї статті, якщо ви надаєте посилання на автора та додаєте відповідний лінк на оригінал без його дозволу?

Пам'ятайте:

- Регулярно перевіряйте налаштування конфіденційності на сайтах соціальних мереж та, де це потрібно, оновлюйте їх.
- За можливості, використовуйте безпечні сайти, наприклад <https>, оскільки інформація, надіслана на ці сайти, шифрується.
- Якщо у вас немає часу ознайомитись з усіма положеннями та умовами на новому сайт, подумайте, чи не варто використовувати інструменти типу EULAlyzer.
- Ми всі несемо відповідальність за повідомлення про неприйнятний зміст, який ми знаходимо в Інтернеті. Чим частіше ми робимо це, тим більше допомагаємо зробити Інтернет кращим місцем для всіх.
- Час від часу варто пошукати посилання на своє ім'я в Інтернеті (або налаштувати для цього словіщення Google), щоб краще зрозуміти, що побачать інші, коли шукатимуть вас у мережі.
- Хоча це не завжди легко, спробуйте подумати, перш ніж щось публікувати!

Шукаєте інформацію або пораду? Зверніться до Insafe у своїй країні.

Австрія	www.saferinternet.at	Латвія	www.drossinternets.lv
Бельгія	www.clicksafe.be	Литва	www.draugiskasinternetas.lt
Болгарія	www.safenet.bg	Люксембург	www.bee-secure.lu
Кіпр	www.cyberethics.info	Мальта	www.besmartonline.org.mt
Чеська Республіка	www.saferinternet.cz	Нідерланди	www.digibewust.nl
Естонія	www.targaltinternetis.ee	Норвегія	www.medietilsynet.no
Данія	www.medieradet.dk	Польща	www.saferinternet.pl
Фінляндія	www.meku.fi/fisic/	Португалія	www.internetsegura.pt
Франція	www.internetsanscrainte.fr	Румунія	www.sigur.info
Німеччина	www.klicksafe.de	Росія	www.nedopusti.ru
Греція	www.saferinternet.gr	Словачія	www.zodpovedne.sk
Угорщина	www.saferinternet.hu	Словенія	www.safe.si
Ісландія	www.saft.is	Іспанія	www.protegeles.com
Ірландія	www.webwise.ie	Швеція	www.medieradet.se
Італія	www.generazioniconnesse.it	СК	www.saferinternet.org.uk

Відомості про авторів

Створено:

- European Schoolnet publication
- У співпраці з Мережею Insafe, за підтримки Google та Liberty Global.
- Створено у 2013 р.

Оформлення: Iddifix

Особлива подяка: Шарлотті, Клементові, Елен, Флоран, Ізабель, Джоанні, Джошеві, Любошу, Ліві, Терезі, Йоріку, Джоанні, Манон, Лізі, Ярі та вчителям, батькам і учням, які зробили свій внесок у тестування та розробку цього видання.

Авторське право

Назва: Інтернет, який ми хочемо

Код: 9789491440

Номер ISBN: 9789491440427

Код EAN: 9789491440427

Авторське право: цей документ ліцензовано Creative Commons Attribution-Noncommercial-NoDerivative Works 3.0 Unported License. Щоб переглянути копію цієї ліцензії, відвідайте: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Мережа відкриває двері до яскравого, захопливого світу безмежних можливостей для досліджень, спілкування та творчості. Порівняно з офлайн-середовищем, це місце, де допитливість і творчість можуть процвітати, і де молодь розвиває широкий спектр навичок, здавалося б, у менш загрозливому середовищі. Проте Інтернет має свої пастки для необачних. Як і у всіх інших аспектах життя підлітків, навчання має важливе значення для розвитку більш осмислених навичок використання онлайн-медіа.

“Інтернет, який ми хочемо” – це навчальний посібник для учнів та учениць віком 13-16 років, що розроблений молоддю. Його наповнення та підходи розроблені таким чином, щоб відповідати потребам та прагненням сучасної молоді. Метою посібника є спонукати учнів та учениць до роздумів над такими актуальними питаннями як їхні цифрові сліди, репутація, права та обов’язки в Інтернеті. Водночас, різноманітні навчальні вправи запрошують молодих людей поділитися власним досвідом використання Інтернету та самостійно досліджувати його.

Вчителі, батьки та інші освітяни можуть знайти допоміжний матеріал з питань та заходів, презентованих у цьому посібнику, на веб-сайті www.webwewant.eu, який також слугує платформою, де молодь матиме змогу розмістити та перевірити деякі власні відповіді на поставлені запитання.

